

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Eiropas Komisijas ziņojums par atjaunotas stratēģiskās partnerības ar ES tālākajiem reģioniem īstenošanu”

(2021/C 37/10)

Ziņotājs	<i>Ángel Víctor TORRES PÉREZ</i> (ES/PSE) Kanāriju salu apgabala ministru prezidents
Atsauces dokuments	Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai par Komisijas paziņojuma “Stiprāka un atjaunota stratēģiskā partnerība ar ES tālākajiem reģioniem” īstenošanu COM(2020) 104 final

IETEIKUMI POLITIJAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. atgādina, ka tālākie reģioni, ko veido astoņas salas un arhipelāgi Karību jūras baseinā, Indijas okeānā un Atlantijas okeānā, un viena izolēta teritorija Amazones baseinā, ietver sešas Francijas aizjūras teritorijas (Gviāna, Gvadelupa, Martinika, Majota, Reinjona un Senmartēna), divus Portugāles autonomos reģionus (Azoru salas un Madeira) un vienu Spānijas autonomo apgabalu (Kanāriju salas), kuriem ir kopīga virkne pastāvīgu ierobežojumu, kas izriet no to nomaļās atrašanās vietas, izolētības un nelielās platības un kavē to attīstību;
2. atzinīgi vērtē Eiropas Savienības (ES) apņemšanos attiecībā uz tālākajiem reģioniem, kas atspoguļota Komisijas 2017. gada 24. oktobra paziņojumā “Stiprāka un atjaunota stratēģiskā partnerība ar ES tālākajiem reģioniem” (turpmāk – “paziņojums”), kuru ratificēja Vispārējo lietu padomes 2018. gada aprīļa secinājumos un kurā Komisija tiek aicināta turpināt darbu ar īpašu tālākajiem reģioniem paredzētu pasākumu pieņemšanu saskaņā ar LESD 349. pantu;
3. atzinīgi vērtē starpposma ziņojumu (turpmāk – “ziņojums”), kas publicēts 2020. gada martā un kurā izvērtēts paziņojuma īstenošanā panāktais progress;
4. tomēr pauž nožēlu, ka ziņojums neietver padziļinātu novērtējumu par šiem reģioniem paredzēto stratēģiju un iespēju labot to, ka nav iekļauti daži to attīstībai būtiski politikas pasākumi, piemēram, kohēzijas politika un jo īpaši ES sociālais pīlārs;
5. atzīst vajadzību pielāgot šo stratēģiju, ņemot vērā nopietnās sekas, ko rada Covid-19 pandēmija un kurām ir pastiprināta ietekme šajās teritorijās, kuras ir ļoti atkarīgas no tūrisma un ārējiem savienojumiem un kurās ekonomikas atveseļošanās, paredzams, notiks ilgāk;
6. uzsver: lai atjaunotu uzņēmumu konkurētspēju un veicinātu darbvietu radīšanu tālākajos reģionos, ir jāatbalsta šo reģionu rūpniecības nozare pašreizējos apstākļos, un būtiska nozīme ir atbilstīgam Eiropas satvaram valsts atbalsta un nodokļu instrumentu jomā;
7. atgādina, ka sociālie jautājumi vienmēr ir bijusi viena no būtiskākajām tālāko reģionu problēmām, un to svarīgumu pastiprina pašreizējās krīzes postošā ietekme uz šo reģionu darba tirgiem, kas liek izaugsmi un nodarbinātību noteikt par jebkuras uz šiem reģioniem vērstas stratēģijas centrālo elementu. Tālākajiem reģioniem ir vajadzīga jauna virzība, kas ietver pastiprinātu sociālo dimensiju un īpašu pasākumu noteikšanu pašreizējo apstākļu pārvarēšanai;
8. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas apņemšanos sadarboties ar tālākajiem reģioniem un uzsver tās nozīmi, ņemot vērā šo reģionu grūtības tikt galā ar Covid-19 pandēmijas sekām;

9. atgādina par to neaizsargātību, ko būtiski pastiprina pandēmija, un uzsver vajadzību nodrošināt pienācīgu attieksmi pret tālākajiem reģioniem ES atveseļošanas plāna ietvaros saskaņā ar reģionu pašreizējo stāvokli un vajadzībām;
10. uzsver, ka ES ārpolitikas attīstībā ir jāaizsargā tālāko reģionu intereses, un prasa, lai gaidāmajā ES nolīgumā ar Apvienoto Karalisti tiktu ņemta vērā *Brexit* negatīvā ietekme uz tālākajiem reģioniem, ņemot vērā ietekmi uz šiem īpaši neaizsargātajiem reģioniem;
11. uzsver, ka *REACT-EU* ietvaros finansētajiem projektiem tālākajos reģionos ir jārisina Covid-19 krīzes visvairāk skarto nozaru, piemēram, tūrisma nozares, problēmas, kā arī jāstiprina ieguldījumi nozarēs, kas saistītas ar savienojamību, tajā skaitā arī digitālo savienojamību, zaļo un zilo ekonomiku, kā arī ieguldījumiem prasmēs un iemaņās, kas ļauj radīt darbvietas un pielāgoties izmaiņām, kuras izraisījusi pandēmija;
12. atzinīgi vērtē Komisijas pausto apņemšanos pievērst īpašu uzmanību tālākajiem reģioniem saistībā ar Eiropas zaļo kursu, ņemot vērā to neaizsargātību pret klimata pārmaiņām un dabas katastrofām, kā arī to unikālos resursus, piemēram, bioloģisko daudzveidību un atjaunojamus energoresursus, un cer, ka šajā nolūkā tiks pieņemti īpaši pasākumi;
13. iesaka saglabāt līdzsvaru starp vides mērķiem un augstām sociālajām izmaksām, kas var rasties tālākajos reģionos, un ierosina Eiropas Komisijai starptautisko nolīgumu kontekstā no emisiju tirdzniecības sistēmas izslēgt lidojumus starp tālākajiem reģioniem un citām ES dalībvalstīm, tādējādi atzīstot īpašos minēto reģionu apstākļus; ja attiecībā uz šiem reģioniem netiks noteikti izņēmumi plānos iekļaut emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā gan jūras, gan gaisa transportu, tiks negatīvi ietekmēti šo reģionu ekonomikas un sociālais stāvoklis;
14. atzinīgi vērtē Komisijas, dalībvalstu un tālāko reģionu Priekšsēdētāju konferences pastiprināto partnerību, kura ir veicinājusi sekmīgu un pastāvīgu dialogu, izmantojot īpašas platformas un darba grupas, kas ļauj konstatēt problēmas, rast risinājumus un plānot Eiropas politikas pielāgošanas stratēģijas tālākajos reģionos;
15. atzinīgi vērtē to, ka daudzlīmeņu pārvaldība ir ļāvusi vairumā Komisijas priekšlikumu laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam iekļaut tālāko reģionu īpašās vajadzības;
16. ņemot vērā labvēlīgo iznākumu, norāda uz vajadzību īstenot Eiropas Komisijas un tālāko reģionu pastiprinātu un pastāvīgu dialogu, lai turpinātu darbu pie atbilstīgas politikas izstrādes, ņemot vērā tālāko reģionu pašreizējo stāvokli;
17. atgādina, ka ir svarīgi piemērot pielāgoto režīmu, ko Eiropas Komisija ierosināja 2017. gada paziņojumā, ņemot vērā šo teritoriju neaizsargātību dažādās nozarēs;
18. atgādina, ka konferencē par Eiropas nākotni jāsauglabā tālāko reģionu diferencētais tiesiskais statuss, lai tie varētu turpināt taisnīgu un līdzsvarotā veidā iesaistīties ES attīstībā;

Tālāko reģionu resursu izmantošana

Zilā ekonomika

19. atgādina, ka tālāko reģionu jūras telpa ir būtiska priekšrocība nodarbinātības, saimnieciskās darbības un attīstības jomā, kas ir jāaizsargā un jāizmanto;
20. atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas pētījumu "Tālāko reģionu potenciāla apgūšana ilgtspējīgai zilajai izaugsmei" un tā secinājumu iekļaušanu paziņojumā;
21. atgādina par Komitejas 2018. gada februārī pieņemto atzinumu, kurā uzsvērts, ka ES ir jāsniedz tālākajiem reģioniem lielāks finansālais atbalsts darbībām, kuru mērķis ir attīstīt to jūras un jūrniecības resursus, kā arī vērienīgu ieguldījumu veikšanai, ņemot vērā darbvietu radīšanas potenciālu un ekosistēmu aizsardzību;
22. uzskata, ka zvejas flotes atjaunošanu tālākajos reģionos joprojām ierobežo Eiropas tiesību aktu piemērošana, un uzskata, ka jāpieliek papildu pūles, lai nodrošinātu lielāku saskaņotību valsts atbalsta pamatnostādņu zvejniecībai un EJZF pārskatīšanā tā, lai tālāko reģionu zvejas flotes atjaunošana varētu būt tiesīga uz atbalstu iepriekš minētajā jomā;

23. atgādina Padomes 2019. gada 19. novembra secinājumos par okeāniem un jūrām pausto aicinājumu aizsargāt tālākos reģionus, ņemot vērā to neaizsargātību pret klimata pārmaiņām un vienlaikus uzsverot jūrniecības un zivsaimniecības politikas nozīmi ilgtspējīgas saimnieciskās darbības attīstībā;

24. pauž nožēlu, ka nav ņemti vērā tālāko reģionu pieprasījumi attiecībā uz papildu izmaksu kompensācijas plāniem, un atbalsta reģionu prasību pielāgot un elastīgi piemērot summas un to īstenošanas kārtību;

Lauksaimniecība un lauku attīstība

25. atgādina, ka lauksaimniecība ir būtiski svarīga nozare tālāko reģionu ekonomikai un nodarbinātībai, ko atzīst arī ES, ar POSEI shēmas palīdzību ieviešot īpašu pieeju, un uzsver šīs nozares ieguldījumu un pievienoto vērtību Covid-19 krīzes laikā, palīdzot nodrošināt pārtikas pašpietiekamību, veicinot isas piegādes ķēdes un reaģējot uz iedzīvotāju lielo pieprasījumu;

26. aicina saglabāt īpašos izņēmumus attiecībā uz tālākajiem reģioniem KLP pirmajā pilārā, proti, atbalsta atsaistīšanu un samazināšanas sistēmu;

27. tomēr pauž nožēlu, ka ELFLA ietvaros priekšlikumā par daudzgadu finanšu shēmu ir samazināts līdzfinansējums tālākajiem reģioniem;

28. norāda, ka Covid-19 krīze ir radījusi nopietnas problēmas pārtikas izplatīšanā tālākajos reģionos; noraida KLP budžeta samazinājumu šiem reģioniem nākamajā finanšu periodā un prasa atjaunot pašreizējos POSEI piešķirumus;

29. atgādina Eiropas Komisijai, ka tirdzniecības nolīgumos, par kuriem notiek sarunas ar trešām valstīm, ir jāiekļauj īpaša sadaļa par visiem jautājumiem, kas īpaši attiecas uz tālākajiem reģioniem;

30. atbalsta tālāko reģionu prasību paplašināt stabilizācijas mehānismu attiecībā uz divpusējiem banānu importa nolīgumiem, kas parakstīti ar Andu reģiona un Centrālamerikas valstīm laikposmam pēc 2020. gada, un panākt šā mehānisma automātisku darbību gadījumā, ja kāda no šīm valstīm pārsniedz tai noteikto robežvērtību;

Bioloģiskā daudzveidība

31. atzinīgi vērtē to, ka Komisijas zaļajā kursā ir atzīta tālāko reģionu unikālās bioloģiskās daudzveidības lielā vērtība un klimata pārmaiņu draudi kā viens no galvenajiem bioloģiskās daudzveidības zuduma cēloņiem;

32. atzinīgi vērtē īpašu aicinājumu iekļaušanu LIFE programmā 2014.–2020. gadam bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, aizsardzībai un atjaunošanai, kā arī attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām tālākajos reģionos;

Aprites ekonomika

33. aicina Eiropas Komisiju, veicot pasākumus aprites ekonomikas jomā, ņemt vērā tālāko reģionu īpatnības, ko raksturo to izolētība, nošķirtība un liela spiediena izjušana to ekonomikas modeļu dēļ, kuru pamatā ir galvenokārt tūrisms;

34. pauž cerību, ka *ad hoc* platforma ļaus izstrādāt pielāgotus pasākumus kontrolētai atkritumu ievēšanai un izvešanai tālākajos reģionos, sekmējot pienācīgu atkritumu apsaimniekošanu un atbalstot šo reģionu mērķi kļūt par bezatkritumu reģioniem;

35. atzīst atkritumu apsaimniekošanas sarežģītību un augstās izmaksas tālākajos reģionos, kā arī vajadzību veicināt ieguldījumus infrastruktūrā, tostarp izmantojot ERAF, lai sekmētu pāreju uz aprites ekonomiku;

Klimata pārmaiņas

36. atbalsta tālāko reģionu apņemšanos īstenot ES mērķus līdz 2050. gadam sasniegt klimatneitralitāti un atgādina par šo reģionu neaizsargātību pret klimata pārmaiņām;

37. uzskata, ka paziņojumā paredzētie noteikumi atspoguļo Eiropas zaļā kursa mērķus, atzinīgi vērtē īpašo atsauci uz tiem un cer, ka šī atsauce dos impulsu tālāko reģionu taisnīgai pārkārtošanai virzībā uz neitrālu ekonomiku;

38. prasa, lai visi pasākumi oglekļa emisiju samazināšanas jomā tiktu vērtēti un skatīti visaptveroši, cenšoties panākt pienācīgu līdzsvaru starp vides prasībām un sabiedrības vajadzībām attiecībā uz pieejamību un ekonomikas saglabāšanu;

39. norāda, ka ir labāk jāpielāgo Taisnīgas pārkārtošanās fonda atbilstības kritēriji un tālāko reģionu vajadzības ir jāiekļauj ilgtermiņa stratēģiskajā redzējumā par ES pielāgošanos klimata pārmaiņām;

Enerģētikas pārkārtošana

40. atzinīgi vērtē tālākajiem reģioniem paredzētos pasākumus, kas ietverti Atjaunojamo energoresursu direktīvā un iniciatīvā "Tira enerģija ES salām", un mudina Komisiju turpināt darbu šajā virzienā;

41. atgādina, ka tālākie reģioni ir vienīgie reģioni, kas ir atkarīgi no fosilā kurināmā, ar izolētām energosistēmām, kuras nevar savienot ar Eiropas tīkliem, un pauž nožēlu, ka Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments nav pielāgots to īpašajam stāvoklim; uzskata, ka tālākie reģioni jāiekļauj Taisnīgas pārkārtošanās mehānismā un ka uz tiem jāattiecinā pasākumi, kas veicina to enerģētikas pārkārtošanu virzībā uz tīru kurināmo;

Pētniecība un inovācija

42. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos tālāko reģionu inovācijas jomā uzsvērt to potenciālu būt novatorisku risinājumu laboratorijām virzībā uz izcilības sasniegšanu un vērtību ķēžu stiprināšanā;

43. atzinīgi vērtē īpašas tālākajiem reģioniem paredzētas koordinācijas un atbalsta darbības īstenošanu pašreizējā programmā "Apvārsnis 2020" un norāda, ka, izstrādājot turpmākās pētniecības, attīstības un inovācijas pamatprogrammas, ir jāņem vērā sagatavošanās darbības FORWARD secinājumi, kā minēts paziņojumā;

Sociālie jautājumi, nodarbinātība, izglītība un apmācība

44. uzskata, ka Komisijai būtu jāiekļauj tālākie reģioni iniciatīvās, kuras tā iesniegs saskaņā ar rīcības plānu Eiropas sociālo tiesību pilāra īstenošanai, veicinot vienlīdzīgas iespējas, piekļuvi darba tirgum, taisnīgus darba apstākļus, kā arī sociālo aizsardzību un iekļaušanu;

45. uzsver Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes milzīgo ietekmi uz nodarbinātību tālākajos reģionos, kā arī nabadzības līmeņa būtisko pieaugumu saistībā ar saimnieciskās darbības zudumu un darījumdarbības apjoma samazināšanos galvenajās nozarēs, un vajadzību turpināt stiprināt īpašus instrumentus, ar kuriem atbalstīt jaunu nodarbinātības nišu izveidi un darbvieta saglabāšanu tradicionālajās nozarēs;

46. aicina veikt pasākumus, lai palielinātu tālāko reģionu līdzdalību visos programmas "Erasmus+" pasākumos un veicinātu sadarbību un apmaiņu mobilitātes jomā starp personām un organizācijām šajos reģionos un trešās valstīs, jo īpaši to kaimiņvalstīs;

47. cer, ka Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds nodrošinās vajadzīgo elastīgumu atbalsta īstenošanā, ja nozīmīga pārstrukturēšana būtiski ietekmēs šo reģionu ekonomiku;

Piekļuve, lai nodrošinātu konkurētspēju, veiktu darījumdarbību un iekļautos vienotajā tirgū

48. brīdina par pašreizējās krīzes milzīgo ietekmi uz piekļuvi šīm tālākajām teritorijām ar gaisa transportu un vajadzību saglabāt savienojamību pirmskrīzes līmenī, jo šīs teritorijas ir pilnībā atkarīgas no jūras un gaisa transporta;

49. izstrādājot, pieņemot un īstenojot politikas, kuru mērķis ir mazināt nepietiekamo fizisko un digitālo piekļuvi ES tirgum, kā arī reģionālajā un starpreģionu līmenī, mudina ņemt vērā tālāko reģionu nošķirtību, ģeogrāfisko izolētību un teritoriālo izklaidētību;

50. atgādina, ka gaisa satiksme ir būtisks elements arī tūrisma nozares konkurētspējai, kas ir daudzu šo reģionu galvenais ekonomikas virzītājspēks, un ka to īpaši ietekmē Covid-19 pandēmijas sekas, un tādēļ mudina Komisiju ņemt vērā šo aspektu, nosakot politiku fiziskās piekļuves uzlabošanai tālākajos reģionos;

51. atzinīgi vērtē pētījuma pabeigšanu par tālāko reģionu savienojamības vajadzībām un to, ka Komisija ir ņēmusi vērā to trūkumu un atkarību no ostām un lidostām, ierosinot pasākumus ERAF un Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI) ietvaros; tomēr uzskata, ka šie pasākumi nav pietiekami un ka transporta politika ir jāpielāgo tālāko reģionu reālajai situācijai;

52. norāda, cik svarīgi ir ieguldījumi, lai ierobežotu sastrēgumus pilsētu mezglos un veicinātu ilgtspējīgus sauszemes transporta veidus;

53. uzskata, ka ir lietderīgi apsvērt atbalstu no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumenta galveno tīklu izvēršanai, tostarp ar zemūdens kabeliem, lai savienotu tālākos reģionus ar attiecīgajām dalībvalstīm, savā starpā un starp Savienību un trešām valstīm;

Reģionālā iekļaušana attiecīgajās ģeogrāfiskajās zonās

54. atgādina Komisijai, ka tālāko reģionu iekļaušana to attiecīgajos ģeogrāfiskajos apgabalos joprojām ir prioritārs mērķis un ka Eiropas teritoriālās sadarbības programmas ir būtisks instruments tā īstenošanai, tāpēc uzskata, ka ir svarīgi saglabāt šīm programmām piešķirtos finanšu līdzekļus; prioritārs mērķis ir arī jaunā tālāko reģionu komponenta darbības attīstība, tomēr neierobežojot šo reģionu piekļuvi citiem komponentiem un to finansiālajiem līdzekļiem;

55. pauž nožēlu par tālākajiem reģioniem paredzētās līdzfinansējuma likmes samazinājumu Eiropā saskaņā ar CTE-*Interreg* regulu laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam, kas ir pretrunā Eiropas Komisijas kopš 2004. gada noteiktajam, ka ir stratēģiski svarīgi pastiprināt tālāko reģionu reģionālo iekļaušanu to ģeogrāfiskajās zonās;

56. mudina Komisiju *Interreg* programmas ietvaros atbalstīt kopīgus stratēģiskās sadarbības projektus, kuros iesaistīti visi tālākie reģioni;

57. atgādina Komisijai par tās apņemšanos īstenot konkrētu, vienkāršu un skaidru risinājumu, kas ļautu kopīgi plānot ERAF un kaimiņos esošo trešo valstu finanšu instrumentus. Komiteja pauž nožēlu, ka šis konkrētais risinājums joprojām nav noteikts, un mudina Komisiju visbeidzot atrisināt šo jautājumu 2021.–2027. gada plānošanas periodā;

Migrācija

58. uzsver, ka tālākie reģioni ir vieni no pirmajiem, kuros ieceļo neatbilstīgie imigranti no tuvumā esošās kaimiņvalsts, un brīdina par migrāciju plūsmu pārvaldības lielo ietekmi uz visiem tālāko reģionu valsts politikas virzieniem, jo īpaši attiecībā uz nepavadītu nepilngadīgo uzņemšanas vai pavadīšanas pasākumu īstenošanu;

59. atgādina par Komisijas apņemšanos atbalstīt tālākos reģionus ilgtspējīgā migrācijas jautājumu risināšanā un mudina ar Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda starpniecību 2021.–2027. finanšu periodā paredzēt īpašus pasākumus;

Secinājumi

60. vērš Eiropas Komisijas, Eiropas Parlamenta un Padomes uzmanību uz to, lai apspriedēs par Eiropas nākotni un turpmākās Eiropas politikas izstrādē tiktu ņemti vērā tālākie reģioni, nodrošinot pilnīgu un efektīvu LESD 349. panta piemērošanu.

Briselē, 2020. gada 10. decembrī.

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Apostolos TZITZIKOSTAS
